

АЛГОРИТМИ ВИКОНАННЯ ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК з навчального курсу «Виробнича лікарська практика з ортопедичної стоматології» для студентів 4 курсу стоматологічного факультету ЛНМУ ім. Данила Галицького

Під час проходження виробничої практики з ортопедичної стоматології студенти-практиканти повинні виконати 24 практичні навички та записати їх у щоденник з виробничої практики, які потім конвертуються у бальну систему.

Конвертація практичних навичок студентів у бальну систему

№	Назва уміння, практичної навички	Оцінка у балах (від 3 до 5)
1.	Проведено анестезій	
2.	Відпрепаровано зубів під коронки	
3.	Знято відбитків стандартною ложкою	
4.	Виготовлено тимчасових коронок	
5.	Визначено центральних оклюзій при частковій відсутності зубів	
6.	Припасовка коронок	
7.	Фіксовано цементом штампованих металевих коронок	
8.	Фіксовано цементом пластмасових коронок	
9.	Фіксовано цементом суцільнолитих металевих коронок	
10.	Фіксовано цементом металокерамічних коронок	
11.	Фіксовано мостоподібних протезів	
12.	Перевірено конструкцій часткових знімних протезів на воску	
13.	Виготовлено вкладок (у т.ч. куксово-кореневих)	
14.	Припасовано і накладено часткових знімних протезів	
15.	Виготовлено індивідуальних ложок	
16.	Знято функціональних відбитків	
17.	Визначено центральне співвідношення при повній втраті зубів	
18.	Перевірено конструкцій повних знімних протезів на воску	
19.	Припасовано і накладено повних знімних протезів	
20.	Корекція знімних пластинкових протезів	
21.	Зняття коронок	
22.	Зняття мостоподібних протезів	

23.	Проведено бесід на санітарно-просвітницьку тему	
24.	Присутність на операціях з імплантації	
	Разом	72-120 балів

Практична навичка №1: «Проведення анестезій»

Матеріальне забезпечення:

1. Пацієнти (по можливості)
2. Фантом голови пацієнта з зубними рядами
3. Карпульний шприц для проведення анестезій
4. Анестетики та голки
5. Засоби індивідуального захисту: рукавички, маска, окуляри.
6. Оглядовий набір інструментів

Етапи виконання практичної навички:

1. Проведення аплікаційного знечулення в місці проведення анестезії у стоматологічного хворого за допомогою анестезіологічного гелю або 10% лідокаїн-спрею.
2. Підготовка карпульного шприца (голка+анестетик) для проведення інфільтраційної або провідникової анестезії.
3. Студент, під керівництвом безпосередньо керівника практики, проводить необхідну анестезію кожному пацієнтові перед препаруванням зубів. При відсутності пацієнтів студент-практикант показує на фантомі точки вколу голки і шляхи введення голки шприца під час проведення анестезії.
4. Студент повинен знати всі ознаки добре проведеної анестезії у пацієнтів.
5. Студент повинен добре знати всі ускладнення у пацієнтів під час проведення анестезії та невідкладні стани і першу медичну допомогу, яка надається хворим на прийомі в ортопеда-стоматолога при загальних або місцевих ускладненнях.

Практична навичка №2: «Препарування зубів під штучні коронки»

Матеріальне забезпечення:

1. Пацієнти (по можливості)
2. Фантом голови пацієнта з зубними рядами
3. Алмазні бори для препарування зубів (різної форми, зернистості та діаметру)
4. Установка стоматологічна
5. Наконечник турбінний
6. Засоби індивідуального захисту: рукавички, маска, окуляри
7. Оглядовий набір інструментів

Етапи виконання практичної навички:

1. Препарування бічних поверхонь зуба-студент обирає бор правильної форми та проводить сепарацію даного зуба, при цьому не пошкоджуючи

апроксимальних поверхонь сусідніх зубів і повністю демонструє та пояснює техніку виконання.

2. Препарування оклюзійної поверхні зуба - студент правильно обирає бори (оливо або ромбоподібної форми) , препарування проводить зі збереженням анатомічної форми оклюзійної поверхні зуба відповідно до його групової приналежності, створюючи простір між оклюзійною поверхнею та зубами-антагоністами 0,5-2,0 мм, зменшивши його висоту на 0,5-2,0 мм., в залежності від конструкції штучної коронки (металева, суцільнолита, металокерамічна).

3. Препарування щічної та оральної поверхні зуба-студент правильно обирає бор, препарування проводить з водяним охолодженням, знімаючи найбільшу випуклість зуба (екватор) і надаючи препарованому зубові циліндричної форми. Препарування товщини зуба залежить від конструкції штучної коронки і становить 0,5-2,0 мм.

4. Формування уступу відпрепарованого зуба-студент правильно обирає конусоподібний бор і під кутом 5-7 градусів паралельно до осі зуба зішлифовує вестибулярну поверхню зуба на 0,5 мм мінімально під десну, створює уступ і плавно переходить на апроксимальні поверхні зуба (цей етап практичної навички виконується при виготовленні металокерамічної або керамічної коронки на основі оксиду цирконія).

5. Згладження гострих кутів і переходу між гранями зуба - студент правильно обирає алмазний циліндричний бор (середньої зернистості), згладжує ним гострі кути переходу вестибулярної та оральної поверхонь в апроксимальні (медіальну та дистальну) та оклюзійну, тобто допрепаровують зуб по необхідності.

Практична навичка №3: «Зняття відбитків стандартною ложкою»

Матеріальне забезпечення:

1. Пацієнти (по можливості)
2. Фантом голови пацієнта з зубними рядами
3. Набір стандартних відбиткових ложок (металевих або пластмасових)
4. Засоби індивідуального захисту: рукавички, маска, окуляри
5. Відбиткові маси (альгінатні та силіконові)
6. Колба, шпатель для замішування відбиткових мас

Етапи виконання практичної навички:

1. Підбір відбиткової ложки-стандартна ложка повинна бути перфорованою, правильно підбірається ложка, в якій зубний ряд пацієнта розміщується на відстані 0,3-0,5 см від борта та повністю охоплюється ложкою. Для зняття робочого відбитка використовується тільки металева перфорована ложка, а для допоміжного відбитка - пластмасова перфорована ложка.
2. Приготування та внесення відбиткового матеріалу у відбиткову ложку (альгінатного або силіконового). Звертаємо увагу на правильне замішування альгінатного відбиткового матеріалу з водою у колбі за допомогою шпателя.

Звертаємо увагу на правильне замішування силіконової базисної маси та силіконової коригуючої маси.

3. Введення ложки з відбитковим матеріалом в ротову порожнину та накладання на протезне ложе, формування країв відбитка, виведення відбитка з порожнини рота.

4. Оцінювання, обробка та дезінфекція зробленого відбитка. Після виведення відбитка його промивають проточною водою та оцінюють точність відбитка. Відбиток повинен щільно прилягати до ложки, чітко відображати всі елементи протезного ложа і не мати видимих дефектів (повітряних пор або раковин). Проводять дезінфекцію відбитка 0,2% р-ну глутарового альдегіда.

5. Передача відбитка у зуботехнічну лабораторію.

Практична навичка №4: «Виготовлення тимчасових коронок (прямий метод виготовлення)»

Матеріальне забезпечення:

1. Пацієнти (по можливості)
2. Фантом голови пацієнта з зубними рядами
3. Наконечник турбінний, наконечник прямий
4. Алмазні бори
5. Пластмаси для виготовлення тимчасових коронок
6. Установка стоматологічна
7. Засоби індивідуального захисту: рукавички, маска, окуляри.
8. Базова силіконова відбиткова маса

Етапи виконання практичної навички:

1. Перед препаруванням необхідних зубів знімаємо відбиток металевою перфорованою ложкою за допомогою базової силіконової маси.
2. Проводимо препарування зубів під металокерамічні коронки або коронку за допомогою турбінного наконечника та алмазних борів. Після закінчення препарування промиваємо та просушуємо відпрепаровані зуби.
3. Замішуємо пластмасу для тимчасових коронок (Protemp-2 або ін.), шпателем накладаємо в силіконовий відбиток і прижимаємо до відпрепарованих зубів. Чекаємо 5-7 хвилин на остаточну полімеризацію пластмаси.
4. Витягуємо тимчасові коронки або коронку з силіконового відбитка, обробляємо їх і фіксуємо в порожнині рота на відпрепарованих зубах або на зубі за допомогою тимчасових фіксаційних матеріалів.

Практична навичка №5: «Визначення центральної оклюзії при частковій втраті зубів»

Матеріальне забезпечення:

1. Пацієнти (по можливості)
2. Фантом голови пацієнта з частковими дефектами зубних рядів

3. Віск базисний, воскові валики (шаблони), шпатель для розігрівання воску, лінійка для визначення висоти прикусу, спиртівка
4. Установка стоматологічна
5. Засоби індивідуального захисту: рукавички, маска, окуляри
6. Оглядовий набір інструментів

Етапи виконання практичної навички:

а) При фіксованій центральній оклюзії.

- 1) При фіксованій центральній оклюзії на природніх зубах проводимо припасування воскових шаблонів в порожнині рота. Спочатку припасовуємо восковий валик на верхній щелепі, потім припасовуємо- на нижній щелепі.
- 2) Шпателем для воску розігріваємо воскові валики, вносимо в порожнину рота і просимо пацієнта зімкнути до контакту природніх зубів і воскових валиків.
- 3) Наносимо центральну лінію, лінію усмішки та лінію ікол за допомогою шпателя для воску (при наявності дефектів зубних рядів у центральній ділянці)
- 4) Виводимо воскові валики в стані центральної оклюзії з порожнини рота та разом з гіпсовими моделями передаємо їх зубному техніку.

Етапи виконання практичної навички:

б) При нефіксованій центральній оклюзії

- 1) При нефіксованій центральній оклюзії проводимо припасування воскових шаблонів в порожнині рота. За допомогою лінійки визначаємо стан фізіологічного спокою. Припасовуємо восковий валик для верхньої щелепи, а потім восковий валик для нижньої щелепи.
- 2) Наносимо насічки поперечні на верхній валик і розігріваємо шпателем нижній валик, вносимо в порожнину рота розігріті валики і просимо пацієнта зімкнути рот на 2мм менше, ніж висота стану фізіологічного спокою.
- 3) Наносимо на верхній валик центральну лінію та лінію ікол і усмішки. Після цього виводимо зафіксовані воскові валики з порожнини рота.
- 4) Передаємо гіпсові моделі та зафіксовані воскові валики в зуботехнічну лабораторію.

Практична навичка №6: «Припасування штучної коронки»

Матеріальне забезпечення:

1. Пацієнти (по можливості)
2. Фантом голови пацієнта з зубними рядами
3. Стоматологічна установка
4. Турбінний наконечник і алмазні бори
5. Засоби індивідуального захисту: маска, рукавички, окуляри
6. Оглядовий набір інструментів
7. Базисна силіконова маса
8. Штучна металева штампована коронка
9. Наковальня та молоточок зуботехнічний

Етапи виконання практичної навички:

1. Оцінка якості виготовлення штучної коронки. Студент повинен оглянути та оцінити якість виготовлення штампованої металевої коронки.
2. Припасування штучної коронки на відпрепарованому зубі. Потім студент починає припасовувати штамповану коронку на відпрепарованому зубі. При необхідності допрепаровує зуб або трохи розбиває металеву коронку на наковальні, якщо коронка завузька. Правильно припасована штампована коронка повинна щільно прилягати до сусідніх зубів та контактувати із зубами-антагоністами.
3. Після припасування коронки на зубах, студент знімає відбиток «дентаблок» за допомогою силіконової базисної маси, який разом з коронкою передає у зуботехнічну лабораторію для виготовлення пластмасового облицювання.

Практична навичка №7: «Фіксування цементом штампованої металевої коронки»

Матеріальне забезпечення:

1. Пацієнти (по можливості)
2. Фантом голови пацієнта з зубними рядами
3. Установка стоматологічна
4. Фіксаційний цемент, спирт 96%, вата, ватні валики, штампована металева коронка.
5. Засоби індивідуального захисту: маска, рукавички, окуляри.
6. Оглядовий набір інструментів

Етапи виконання практичної навички:

1. Підготовка штампованої металевої коронки до відпрепарованої кукси зуба та ротової порожнини до цементування.

Студент проводить дезінфекцію та знежирення коронки змоченою у спирті ватною кулькою, проводить ізоляцію препарованого зуба від слини за допомогою ватних валиків, проводить очистку кукси препарованого зуба змоченою у перекисі водню 5% ватною кулькою, а потім спиртом.

2. Вибір і замішування фіксаційного цементу.

Студент правильно обирає фіксаційний цемент та інструмент для його замішування, накладає на поверхню скельця для замішування порошок та рідину у правильній пропорції (2:1), демонструє механізм замішування відповідного фіксувального цементу до однорідної консистенції з дотриманням відведеного часу.

3. Фіксація штампованої коронки на відпрепарованому зубі. Студент заповнює замішаним рідким цементом на 1/3 частину штучної коронки, пустером сушить відпрепарований зуб і фіксує коронку на зубі, пацієнт закриває рот до повного змикання всіх зубів. Через 5-7 хвилин після остаточного затвердіння цементу,

студент очищує залишки фіксаційного матеріалу та дає можливість пацієнтові сполоснути водою порожнину рота.

Практична навичка №8: «Фіксування цементом пластмасової коронки»

Матеріальне забезпечення:

1. Пацієнти (по можливості)
2. Фантом голови пацієнта із зубними рядами
3. Установка стоматологічна
4. Засоби індивідуального захисту: маска, рукавички, окуляри.
5. Оглядовий набір інструментів
6. Пластмасова коронка, фіксаційний цемент, спирт, вата та ватні валики

Етапи виконання практичної навички:

1. Припасовка пластмасової коронки на відпрепаровану куксу зуба та підготовка ротової порожнини до цементування коронки. Студент проводить дезінфекцію та знежирення коронки ватною кулькою, змоченою у спирті та проводить ізоляцію зуба від слини за допомогою ватних валиків, проводить очистку кукси препарованого зуба ватною кулькою, змоченою перекисом водню, а потім спиртом.
2. Вибір і замішування фіксаційного цементу. Студент правильно обирає фіксаційний цемент та інструментарій для його замішування: порошок і кілька крапель рідини у правильній пропорції (2:1), демонструє механізм замішування цементу до однорідної консистенції з дотриманням відведеного часу.
3. Фіксація пластмасової коронки на відпрепарованому зубі. Студент заповнює замішаним рідким цементом на 1/3 частину штучної коронки, пустером сушить відпрепарований зуб і фіксує коронку на зубі, пацієнт закриває рот до повного змикання всіх зубів. Через 5-7 хвилин після остаточного затвердіння цементу, студент очищує залишки фіксаційного матеріалу та дає можливість пацієнтові сполоснути водою порожнину рота.

Практична навичка №9: «Фіксування цементом суцільнолітої металеві коронки»

Матеріальне забезпечення:

1. Пацієнти (по можливості)
2. Фантом голови пацієнта із зубними рядами
3. Установка стоматологічна
4. Суцільноліта металева коронка, фіксаційний цемент, спирт, вата та ватні валики
5. Засоби індивідуального захисту: маска, рукавички, окуляри
6. Оглядовий набір інструментів

Етапи виконання практичної навички:

1. Припасовка суцільнолітої металеві коронки до відпрепарованої кукси зуба та підготовка порожнини рота до цементування коронки. Студент проводить дезінфекцію та знежирення коронки ватною кулькою, змоченою у спирті та проводить ізоляцію зуба від слини за допомогою ватних валиків, проводить очистку кукси препарованого зуба ватною кулькою, змоченою перекисом водню, а потім спиртом.

2. Вибір і замішування фіксаційного цементу. Студент правильно обирає фіксаційний цемент та інструментарій для його замішування: порошок і кілька крапель рідини у правильній пропорції (2:1), демонструє механізм замішування цементу до однорідної консистенції з дотриманням відведеного часу.

3. Фіксація суцільнолітої металеві коронки на відпрепарованому зубі. Студент заповнює замішаним рідким цементом на 1/3 частину штучної коронки, пустером сушить відпрепарований зуб і фіксує коронку на зубі, пацієнт закриває рот до повного змикання всіх зубів. Через 5-7 хвилин після остаточного затвердіння цементу, студент очищує залишки фіксаційного матеріалу та дає можливість пацієнтові сполоснути водою порожнину рота.

Практична навичка №10: «Фіксування цементом металокерамічної коронки»

Матеріальне забезпечення:

1. Пацієнти (по можливості)
2. Фантом голови пацієнта із зубними рядами
3. Установка стоматологічна
4. Металокерамічна коронка, фіксаційний цемент, спирт, вата та ватні валики
5. Засоби індивідуального захисту: маска, рукавички, окуляри
6. Оглядовий набір інструментів

Етапи виконання практичної навички:

1. Припасування металокерамічної коронки до відпрепарованої кукси зуба, глазурування кераміки після примірки та підготовка порожнини рота до цементування коронки. Студент проводить дезінфекцію та знежирення коронки ватною кулькою, змоченою у спирті та проводить ізоляцію зуба від слини за допомогою ватних валиків, проводить очистку кукси препарованого зуба ватною кулькою, змоченою перекисом водню, а потім спиртом.

2. Вибір і замішування фіксаційного цементу. Студент правильно обирає фіксаційний цемент та інструментарій для його замішування: порошок і кілька крапель рідини у правильній пропорції (2:1), демонструє механізм замішування цементу до однорідної консистенції з дотриманням відведеного часу.

3. Фіксація металокерамічної коронки на відпрепарованому зубі. Студент заповнює замішаним рідким цементом на 1/3 частину штучної коронки, пустером сушить відпрепарований зуб і фіксує коронку на зубі, пацієнт закриває рот до повного змикання всіх зубів. Через 5-7 хвилин після

остаточного затвердіння цементу, студент очищує залишки фіксаційного матеріалу та дає можливість пацієнтові сполоснути водою порожнину рота.

Практична навичка №11: «Фіксування мостоподібних протезів»

Матеріальне забезпечення:

1. Пацієнти (по можливості)
2. Фантом голови пацієнта із зубними рядами
3. Установка стоматологічна
4. Мостоподібні протези (металокерамічні або паяні), фіксаційний цемент, спирт, вата та ватні валики
5. Засоби індивідуального захисту: маска, рукавички, окуляри
6. Оглядовий набір інструментів

Етапи виконання практичної навички:

1. Припасовка мостоподібного протеза в порожнині рота, підготовка до цементування. Студент проводить дезінфекцію та знежирення опорних коронок ватною кулькою змоченою спиртом і проводить ізоляцію опорних зубів і протезного ложа від слини за допомогою ватних валиків, а також очистку відпрепарованих зубів ватною кулькою змоченою перекисом водню, а потім спиртом.

2. Вибір і замішування фіксаційного цементу.

Студент правильно обирає фіксаційний цемент та інструментарій для його замішування: порошок і кілька крапель рідини у правильній пропорції (2:1), демонструє механізм замішування цементу до однорідної консистенції з дотриманням відведеного часу.

3. Фіксація мостоподібного протеза в порожнині рота. Студент заповнює замішаним рідким цементом на 1/3 частини опорних коронок, сушить пустером відпрепаровані зуби та фіксує мостоподібний протез на опорних зубах, до повного змикання у сіх зубів при закриванні рота пацієнтом. Через 5-7 хвилин після остаточного затвердіння цементу, студент ретельно очищує мостоподібний протез від залишків цементу і дає можливість пацієнтові сполоснути водою порожнину рота.

Практична навичка №12: «Перевірка конструкції знімних часткових протезів»

Матеріальне забезпечення:

1. Пацієнти
2. Установка стоматологічна
3. Оклюдатор з гіпсовими моделями та восковими репродукціями зі штучними зубами часткових знімних пластикових протезів

4. Засоби індивідуального захисту: маска, рукавички, окуляри
5. Оглядовий набір інструментів
6. Спиртівка, шпатель для воску

Етапи виконання практичної навички:

1. Припасовка воскових шаблонів з зубами в порожнині рота пацієнта. Студент бере воскові шаблони з зубами, вводить в порожнину рота і просить пацієнта зімкнути зуби. Після цього, студент оглядає щільність прикусу на природніх і штучних зубах, а також форму та колір пластмасових або композитних зубів. За допомогою дзеркала дає можливість пацієнту оглянути своє майбутні протези на воску.
2. Виправлення всіх недоліків постановки штучних зубів на воску. При наявності деяких недоліків в постановці штучних зубів, студент має можливість за допомогою спиртівки та шпателя для воску розігріти воскову репродукцію і провести необхідну корекцію постановки штучних зубів.
3. Завершення примірки протезів на воску в порожнині рота. Після виправлення всіх недоліків постановки зубів (при їх наявності) студент узгоджує з пацієнтом всі його побажання та термін наступного прийому в ортопеда-стоматолога. Потім оклюдатор з моделями та восковими репродукціями передається в зуботехнічну лабораторію.

Практична навичка №13: «Виготовлення куксово-кореневих вкладок»

Матеріальне забезпечення:

1. Пацієнти
2. Фантом голови пацієнта із зубними рядами або гіпсові моделі для виготовлення куксо-кореневих вкладок
3. Установка стоматологічна
4. Засоби індивідуального захисту: маска, рукавички, окуляри
5. Оглядовий набір інструментів
6. Спиртівка, широка гладилка та віск для вкладок, наконечники та інструменти для розширення кореневих каналів.

Етапи виконання практичної навички:

1. Студент під керівництвом безпосереднього керівника практики розширяє кореневі канали під коренево-куксові вкладки. Потім студент знімає відбитки за допомогою силіконової маси (базова+ коригуюча маса) та віддає відбитки у зуботехнічну лабораторію (непрямий метод виготовлення вкладок)
2. При прямому виготовленні вкладок студент безпосередньо в порожнині рота за допомогою воску для вкладок моделює коренево-куксові вкладки на відпрепарованих зубах. Після застигання воску на відпрепарованих зубах, воскові репродукції виводяться з порожнини рота і віддаються в ливарню.

3. Після відливання вкладок з металу КХС їх обробляють студенти та за допомогою фіксаційних цементів фіксують в каналах відпрепарованих зубів.?
4. Після затвердіння фіксаційного цементу студенти очищають його залишки та дають можливість пацієнтові сполоснути водою порожнину рота.

Практична навичка №14: «Припасування та накладання часткових знімних пластинкових протезів»

Матеріальне забезпечення:

1. Пацієнти
2. Установка стоматологічна
3. Часткові знімні пластинкові протези
4. Крампонні щипці, фрези, бори, полірувальні гумки та непрямий наконечник, копірка стоматологічна
5. Засоби індивідуального захисту: маска, рукавички, окуляри
6. Оглядовий набір інструментів

Етапи виконання практичної навички:

1. Студент-практикант під керівництвом безпосередньо керівника виробничої практики проводить припасування часткових знімних протезів в порожнині рота пацієнтів
2. Студент-практикант під керівництвом безпосередньо керівника виробничої практики проводить здачу часткових знімних протезів в порожнині рота пацієнта.
3. При необхідності студент використовує крампонні щипці для допасування кламерів до опорних зубів, а також фрези чи полірувальні гумки під час припасування пластмасового базиса протеза до протезного ложа.
4. За допомогою артикуляційного паперу студент-практикант перевіряє контакти на штучних зубах і при підвищенні прикусу за допомогою шаровидного бору знімає місця супраконтактів
5. Після цього студент надає рекомендації пацієнтам, як доглядати за частковими знімними протезами

Практична навичка №15: «Виготовлення індивідуальних ложок»

Матеріальне забезпечення:

1. Пацієнти
2. Установка стоматологічна
3. Відбиткові стандартні ложки, альгінатні відбиткові матеріали
4. Прямий наконечник, фрези, бори
5. Засоби індивідуального захисту: маски, рукавички, окуляри
6. Оглядовий набір інструментів

Етапи виконання практичної навички:

1. Студент-практикант знімає анатомічний відбиток альгінатною масою і відразу передає в зуботехнічну лабораторію для виготовлення індивідуальної ложки.

2. Зубний технік протягом 1 години виготовляє з самотвердіючої пластмаси або з термопластмаси індивідуальну ложку та передає її в клініку ортопедичної стоматології.

3. Студент-практикант під керівництвом безпосереднього керівника практики припасовує індивідуальну ложку в порожнині рота пацієнта (при необхідності використовує прямий наконечник, фрези та бори)

Практична навичка №16: «Зняття функціонального відбитка за допомогою індивідуальної ложки»

Матеріальне забезпечення:

1. Пацієнти
2. Установка стоматологічна
3. Гіпсова модель з індивідуальною ложкою
4. Силіконова коригуюча відбиткова маса, скельце та шпатель для замішування відбиткової маси.
- 5 Термопластична маса «Ортокор»,ножиці , колба з гарячою водою
6. Засоби індивідуального захисту:маски, рукавички, окуляри
7. Оглядовий набір інструментів

Етапи виконання практичної навички:

1. Студент-практикант під керівництвом безпосередньо керівника практики проводить припасування індивідуальної відбиткової ложки на беззубій щелепі (при необхідності вкорочує за допомогою прямого наконечника та фрез
2. Після припасування ложки студент проводить функціональні проби за Гербстом в порожнині рота хворого, вкорочує в необхідних місцях, якщо ложка скидається під час кожної з функціональних проб.
3. Після закінчення проведення функціональних проб за Гербстом, студент ножицями нарізає полоски термопластичної маси «Ортокор», розмягчує їх в гарячій воді, обклеює краї ложки цією масою та ще раз проводить функціональні проби в порожнині рота хворого. Індивідуальна ложка повинна добре триматись на беззубій щелепі та не скидатись під час проведення функціональних проб.
4. Після цього студент замішує коригуючи силіконову масу, накладає на індивідуальну ложку та знімає функціональний відбиток з беззубої щелепи, через 5-7 хвилин функціональний відбиток виводиться з порожнини рота та пацієнт ополіскує порожнину рота холодною водою. Функціональний відбиток передається в зуботехнічну лабораторію.

Практична навичка №17: «Визначення центрального співвідношення при повній втраті зубів»

Матеріальне забезпечення:

1. Пацієнт
2. Установка стоматологічна
3. Засоби індивідуального захисту:маски, рукавички, окуляри

4. Воскові шаблони, лінійка, хімічний олівець, спиртівка, шпатель для воску

5. Оглядовий набір інструментів

Етапи виконання практичної навички:

1. Студент-практикант наносить хімічним олівцем точки на носі і середині підборіддя та проводить невимушену бесіду з пацієнтом. На паузі, коли пацієнт хоче ковтнути слину лінійкою, студент-практикант вимірює лінійкою та заміряє стан фізіологічного спокою при легко зімкнутих губах і записує дані на листочку. Висота прикусу буде на 2-3 мм від висоти стану фізіологічного спокою.

2. Потім студент бере верхній восковий шаблон і припасовує його на верхній щелепі так, щоб він виступав з-під верхньої губи на 2-3 мм і не випирав у фронтальній ділянці. Для цього використовуються спиртівка, віск базисний і шпатель для воску.

3. Після цього студент проводить припасовку нижнього воскового валика до верхнього і припасовує його до висоти фізіологічного спокою, яка була визначена на першому етапі.

4. Студент наносить шпателем для воску поперечні насічки на верхній валик, а нижній валик розігріває шпателем, нагрітим на спиртівці.

5. Студент вносить воскові валики в порожнину рота і просить пацієнта зімкнути рот до висоти на 2-3 мм менше, ніж зафіксована висота стану фізіологічного спокою.

6. Після того студент наносить на валики шпателем центральну лінію, лінію усмішки та лінію ікол. Потім склеєні воскові валики виводяться з порожнини рота і разом з гіпсовими моделями передаються в зуботехнічну лабораторію. Пацієнт ополіскує порожнину рота холодною водою. Всі етапи практичної навички студент-практикант виконує під керівництвом безпосереднього керівника практики.

Практична навичка №18: «Перевірка воскових конструкцій повних знімних протезів»

Матеріальне забезпечення:

1. Пацієнт

2. Установка стоматологічна

3. Засоби індивідуального захисту:маски, рукавички, окуляри

4. Оклюдатор з постановкою штучних зубів на воску, спиртівка, шпатель для воску, базисний віск

5. Оглядовий набір інструментів

Етапи виконання практичної навички:

Студент знімає воскові репродукції зі штучними зубами з гіпсових моделей в оклюдаторі, охолоджує їх в холодній воді та вводить в порожнину рота пацієнта. Пацієнт закриває рот і змикає зуби.

2. Студент дає пацієнтові дзеркальце і разом з пацієнтом оглядають воскові

репродукції майбутніх повних протезів. Звертають увагу на форму, колір встановлених штучних зубів, а також щільність прикусу в пацієнта.

3. Якщо є недоліки або зауваження в хворого, то студент разом з керівником практики в ортопедичному відділенні їх виправляють, застосовуючи спиртівку та шпатель для воску (При виробничій необхідності можна повернути роботу до зубного техніка для перепостановки штучних зубів).

4. Після цього студент виймає воскові репродукції зі штучними зубами, охолоджує їх під проточною водою і ставить на гіпсові моделі в оклюдатор і передає в зуботехнічну лабораторію. Пацієнт ополіскує порожнину рота холодною водою.

Практична навичка №19: «Припасовка та накладення повних знімних протезів»

Матеріальне забезпечення:

1. Пацієнт
2. Установка стоматологічна
3. Повні знімні пластинкові протези
4. Артикуляційний папір, крем для фіксації протезів «Корега», наконечник і бори.
5. Засоби індивідуального захисту:маски, рукавички, окуляри
6. Оглядовий набір інструментів

Етапи виконання практичної навички:

1. Студент-практикант бере повний знімний протез, змочує його водою та вводить в порожнину рота і одягає на щелепу (верхню або нижню)
2. Виготовлені протези повинні добре фіксуватися на беззубих щелепах в порожнині рота, не спадати під час розмови або при контакті з зубами-антагоністами.
3. При підвищенні прикусу застосовуємо артикуляційний папір в цих ділянках, визначаємо супраконтакти та коригуємо їх шаровидним бором до рівномірного щільного контакту всіх штучних зубів.
4. При необхідності можна застосовувати фіксаційний крем «Корега», студент дає рекомендації пацієнтові, щодо користування цим кремом.
5. Після фіксації пластинкових протезів в порожнині рота студент роз'яснює хворому, як користуватися цими протезами, правила гігієни та терміни корекції протезів після користування ними. Всі етапи практичної навички студент-практикант виконує під керівництвом безпосереднього керівника практики.

Практична навичка №20: «Корекція знімних пластинкових протезів»

Матеріальне забезпечення:

1. Пацієнт
2. Установка стоматологічна

3. Засоби індивідуального захисту:маски, рукавички, окуляри
4. Оглядовий набір інструментів
5. Хімічний олівець, копірка стоматологічна, прямий наконечник, фрези і бори, гумки полірувальні

Етапи виконання практичної навички:

1. Студент-практикант разом з безпосереднім керівником практики оглядають порожнину рота пацієнта, який користувався знімними протезами
2. Хімічним олівцем відмічають місця пошкодження слизової оболонки або механічні ураження перехідної складки задовгими краями знімних протезів.
3. Студент фрезами вкорочує краї протезів, а бором вибирає точково місця в протезі, що давлять на слизову оболонку під протезом. Потім полірувальними гумками загладжують механічно оброблені частини протеза. Безпосередній керівник практики перевіряє якість корекції протеза, яку провів студент-практикант
4. Після корекції протеза студент проводить профілактичну бесіду з пацієнтом, а також повідомляє, що при потребі пацієнт може повторно звернутися у відділення ортопедичної стоматології для корекції протеза.

Практична навичка №21: «Зняття штучних коронок»

Матеріальне забезпечення:

1. Пацієнт
2. Установка стоматологічна
3. Засоби індивідуального захисту:маски, рукавички, окуляри
4. Оглядовий набір інструментів
5. Турбінний наконечник, алмазні та твердосплавні бори.
6. Інструмент для розвертання країв коронок
7. Апарат для знімання коронок (апарат Коппа)
8. Карпульний шприц, голки, анестетики.

Етапи виконання практичної навички:

1. Студент-практикант проводить інфільтраційну анестезію в ділянці зуба із штучною короною, яку необхідно зняти або переробити на нову коронку.
2. Через 7-10 хвилин після проведеної анестезії студент за допомогою турбінного наконечника з водяним охолодженням і тонких циліндричних алмазних борів розрізає штучну коронку з вестибулярної поверхні від шийки зуба до середини жувальної поверхні. При цьому студент звертає особливу увагу на те, щоб не травмувати десну, щоку або язик пацієнта.
3. Після закінчення розрізання коронки студент спеціальним інструментом обережно розвертає розрізані краї коронки, щоби не порізати щоку або язик пацієнта.
4. Після цього студент бере апарат Коппа та акуратно збиває розрізану коронку з культі зуба.

5. Потім алмазним бором студент загладжує гострі краї відпрепарованого зуба та знімає залишки фіксаційного цементу. Після завершення маніпуляції пацієнт добре виполіскує порожнину рота холодною водою. Всі етапи практичної навички студент-практикант виконує під керівництвом безпосереднього керівника практики.

Практична навичка №22: «Зняття мостоподібних протезів»

Матеріальне забезпечення:

1. Пацієнт
2. Установка стоматологічна
3. Засоби індивідуального захисту:маски, рукавички, окуляри
4. Оглядовий набір інструментів
5. Турбінний наконечник, алмазні та твердосплавні бори.
6. Інструмент для розвертання країв коронок
7. Апарат для знімання коронок (апарат Коппа)
8. Карпульний шприц, голки, анестетики.

Етапи виконання практичної навички:

1. Студент-практикант проводить інфільтраційну анестезію в ділянці мостоподібного протеза, який необхідно зняти.
2. Через 7-10 хвилин після проведеної анестезії студент за допомогою турбінного наконечника з водяним охолодженням розрізає опорні коронки мостоподібного протеза з вестибулярної поверхні від шийки зуба до середини жувальної поверхні. При цьому студент звертає увагу, щоб не травмувати десну, щоку або язик ортопедичного хворого.
3. Після закінчення розрізання штучних коронок студент спеціальним інструментом обережно розвертає краї коронки, щоб не порізати щоку або язик пацієнта.
4. Після цього студент бере апарат Коппа та акуратно збиває мостоподібний протез з опорних зубів.
5. Потім алмазним бором загладжує гострі краї відпрепарованих зубів та знімає залишки фіксаційного цементу. Після завершення маніпуляції пацієнт добре виполіскує порожнину рота холодною водою.

Практична навичка №23: «Проведення бесід за санітарно-просвітницькою темою»

Матеріальне забезпечення:

1. Пацієнт
2. Буклети по профілактиці захисту від вірусних захворювань COVID-19

Етапи виконання практичної навички:

Студент-практикант разом з безпосереднім керівником практики обов'язково проводить бесіду з хворим на першому прийомі в ортопеда-стоматолога, як

захистити себе від вірусних інфекцій COVID-19. Під час бесіди з пацієнтом студент наголошує на правилах, які повинен дотримуватися кожен громадянин України з метою профілактики захворювань COVID-19:

1. Правила гігієни рук :часто мити руки з милом протягом 20-30 секунд та після цього обробляти руки антисептичним засобом.
2. Правильне носіння захисної маски (медичну маску обов'язково надягати кольоровою стороною назовні та закривати нею ніс та ротову порожнину).
3. Дезінфекція особистих речей (обробляти салфетками з дезінфікуючими засобами мобільні телефони, комп'ютери, столи, окуляри, сумки, дверні ручки)
4. Заборона вживати сирими м'ясні продукти (обов'язково термічно обробляти сире м'ясо, м'ясні субпродукти та яйця)
5. Правила етикету (під час кашлю та чхання прикривати рот і ніс серветкою або згином ліктя, після цього обов'язково треба помити руки з милом)
6. Дотримання особистого простору (потрібно уникати натовпу людей, тримати дистанцію на відстані 1-2 метра від інших людей і старатися уникати людей, які кашляють і чхають)
7. Уникання дотиків до свого обличчя (пацієнт не повинен торкатися брудними руками своїх очей, носа та порожнини рота).
8. Зміцнення власного імунітету (пацієнт повинен мати повноцінне харчування, здоровий сон, прогулянки на свіжому повітрі, помірні фізичні навантаження та підтримка нормального водного балансу власного організму).

Практична навичка №24: «Присутність на операціях з імплантації»

Матеріальне забезпечення:

1. Пацієнт
2. Імплантанти
3. Апаратура та інструменти для встановлення імплантантів
4. Ортопедичні конструкції, які виготовляються пацієнтом після проведеної імплантації

Етапи виконання практичної навички:

1. Студент-практикант разом з безпосереднім керівником практики може бути присутнім в хірургічному відділенні на операції, де проводиться перший етап імплантації - встановлення імплантатів.
2. Студент- практикант разом з безпосереднім керівником практики може бути присутнім в ортопедичному відділенні, де проводиться протезування імплантологічних хворих.
3. Студент може асистувати стоматологу-ортопеду під час проведення етапів протезування імплантологічних пацієнтів.
4. Студент повинен теоретично засвоїти всі етапи проведення імплантації та всі інші етапи протезування у пацієнтів з імплантатами.

5. Студент повинен знати всі види незнімних і знімних ортопедичних конструкцій, які застосовуються пацієнтам після проведення імплантації.